

Sveikinam

Kalėdų švenčių proga ir su Naujaisiais Metais sveikina SLA Pastoviasios komisijos, Apskričių ir Kuopų valdybas, Tėvynės bendradarbius, narių organizatorius ir visus SLA narius bei geros valios lietuvius, linkėdama sveikatos, ištvermės ir darbštumo:

SLA PILDOMOJI TARYBA,

Centro Tarnautojai,

Tėvynės Redakcija ir Administracija

Gedimino aikštė Vilniuje žiemą. Tolygoje Gedimino piliis.
V. Kapočiaus nuotrauka

Susivienijimas, mes jo nariai ir SLA ateitis

Povilas P. Dargis
SLA Prezidentas

Prie žymių ir didelių Amerikos lietuvių darbų turime priskirti **Susivienijimo Lietuvių Amerikoje** atsiradimą. Jis sukurtas taip pat ydovaujantis aukštais tikslais. Tik pavartykime **Susivienijimo** pirmųjų seimų protokolų pageltusius lapus, dirstelkime į pirmąsias SLA konstitucijas, paskaitykime pirmųjų veikėjų patriotines kalbas, ugningas mintis ir pažvelkime į jų darbus, greit išitinkisime, jog pirmoje eilėje tiems lietuvių apaštalam rūpėjo mūsų tautos ir lietuvių reikalai.

Suprantama, kad šalia to buvo rūpinamasi ir pačių apsidraudimu, bet tuo keliu pelnytas ir atliekamas centas buvo atiduotas ir lietuvių, o apdraudos lietuvių SLA narius suvienijo į didžiausią organizaciją. Ta dvejopa **Susivienijimo** veikla — lietuvių ir apsidraudimas buvo ir tebėra mūsų fraternalinės organizacijos didžiausi ramsčiai, nariai padėję **Susivienijimui** išaugti ir sėkmingai veikti per 103 metų laikotarpį. Buvo sukurta gan daug organizacijų, bet jų dauguma išnyko, nepalikusios net savo buvimo pėdsakų.

Mūsų **Susivienijimas** ne tik išsilaikė, bet tapo seniausia ir didžiausia lietuvių organizacija. Visa to ilgo amžiaus paslaptis yra ta, kad **Susivienijimas** kartu yra ne vien draudimo, bet ir idealistinė lietuvių **jungtinė organizacija**. Jai niekad netrūko veikėjų, kurie pasišventę dirba.

SLA broliškosios organizacijos narių tarpe yra įvairių pažiūrų žmonių, lygiai kaip Lietuvos sesučių, o kai kurių ir Amerikoje darželiuose randame rūtų, bijūnėlių, lėlių ir kitų gėlių, taip ir SLA šeimoje yra įvairiausių žmonių, bet **brolybės principas** juos išlaiko glaudžioje vienybėje!

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 63-ČIASIS SEIMAS ĮVYKS 1989 m. birželio- June

23, 24, 25

CLEVELAND, OHIO

[Anksčiau paskelbtosios datos buvo klaidingos]

THE SIXTY-THIRD CONVENTION OF THE LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA WILL TAKE PLACE IN CLEVELAND, OHIO JUNE 23, 24, 25

Susivienijimo ir Lietuvių ateitis

Kartą vienas žmogus pasakoja, kad jis buvo labai nustebęs, matydamas vaizdą, kad mažas 7 metų berniukas, sukaupęs visas jėgas, nešė daug didesnę už save sužeistą berniuką. Paklausė jo: "Ar tau toji našta nepersunkti?" Nešėjas atsakė: "Našta man nepersunkti, nes aš nešu savo brolių". Taip ir mums broliai ir sesutės, visuomeninė — lietuvių tauta turėtų būti lengva, nes nešame ir savo mielosios tautos našta.

Susivienijimo klestėjimui ir ateities užtikrinimui reikia ne vien gerų finansų, bet ir pasišventusių veikėjų. Tad privalome mūsų **Susivienijimą** didinti, įrašydami vis naujų narių. **Susivienijimui** ypač reikia užpildyti vietas tų, kurie iškeliavo **Amžinybėn**. Bet šį darbą sėkmingai atliksime, jei į jį įsijungsime visi ir dirbsime, turėdami prieš akis **Susivienijimo** gerovę ir ateitį.

Mes turime suprasti pavojus, kuriuos mūsų tautai dabar tenka išgyventi. Bet juo didesni pavojai, tuo sunkesni uždaviniai ir pareigos tenka kiekvienam lietuviui. Šiuo kritišku laikotarpiu **Susivienijimas** yra tapęs lietuvių tvirtove, ir kiekvieno SLA nario pareiga tą tvirtovę palaikyti bei stiprinti. Dėl to mums tenka daugiau įtempti savo jėgas ir parodyti daugiau pasišventimo.

Senieji SLA veikėjai savo veikloje vadovavosi aukštais siekiais, ir kaip matome, jų darbas davė gražius vaisius. Tam lietuvių darbe, kurie glūdi SLA tiksluose, šiandien taip pat reikia nemažesnio aukojimosi ir idealizmo. Tik tuo keliu eidami pajėgsime išlaikyti **Susivienijimą** ir nugalėti tuos sunkumus, kuriuos mūsų tautai tenka pergyventi. Užtikrinu, kad visus sunkumus nugalėsime ir visas problemas išspręsime, jei laikysimės vieningumo, veikdami broliškuoju pagrindu.

Ateities lietuvių laidas šiame krašte yra didysis **Susivienijimas Lietuvių Amerikoje**, kaip stipriausia visų lietuvių bendruomeninė organizacija, paremta pastoviais ir tvirtais pamatais.

Minėdami bet kurias šventes: Kalėdas, Naujuosius metus, gimtadienius — peržvelgiame pereituosius metus — laimėjimus, pralaimėjimus, na ir susiplenuojame kokie bus Naujieji metai.

Daugiausia SLA nariams svarbu — sveikata, jos apdrauda, taip pat šiemet įvyksiantis jau 63-čiasis SLA Seimas, jo veikla ir **Susivienijimo** ateitis.

Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga Lietuvos generalinio Konsulato New Yorke ir savo vardu nuoširdžiai sveikinu dėl Lietuvos laisvės kovojančius veiksmus, organizacijų vadovus, mūsų spaudos ir radijo valandėlių darbuotojus bei visus geros valios brolius ir seses laisvajame pasaulyje ir pavergtose Tėvynėje.

Tegu virš Lietuvos padangėse pasirodžiusios prošvaistės atneša pilną laisvę ir nepriklausomybę mūsų pavergtai Tėvynei.

ANICETAS SIMUTIS
Lietuvos Generalinis Konsulas
New Yorke

Tėvynė

SUSIVENIJIMO LIETUVIŲ
AMERIKOJE ORGANAS

[ISSN 0040-4071]

Published monthly except July and August

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA
307 West 30th St., New York, N. Y. 10001
Tel. [212] 563-2210

REDAGUOJA SLA REDAKTORIŲ KOMISIJA
EDITED BY SLA EDITORIAL BOARD
GENEVIEVE MEILIUNAS, MANAGER

Yearly Subscription Rates:
In the United States \$4.00
To Foreign Countries. \$5.00

Second Class Postage Paid at
New York, N. Y.

SLA Kuopų pranešimai ir skubūs raštai redakcijai reikia siųsti
pradžioj mėnesio, kad jie to mėn. laidoj būtų galimi patalpinti.

Keičiant adresą, būtina pranešti senasis adresas. Už skelbimų
turinį redakcija neatsako.

NUO SEIMO IKI SEIMO

VYTAUTAS KASNIŪNAS

Gruodis-Dvyliktasis, paskutinis metų mėnuo. Atkeliavus žiemai, prasideda šalčiai, sušąla žemė ir dainuojame, kad "Šalna šala žiedučius...". "Kai prasideda gruodšala, su ratais prastas važiavimas, — sako žemaičiai. Gruodžio mėnesio paršai nugrudiję esti, todėl nesi-džiaugsi gruodžio paršiuku, kovo teliuku. Ir tas gruodšaltis plikina, tvilko užvis veidą.

Gruodžio mėnesio gale atkeliavus žiemai, netrukus ateina Kalėda (Kalėdų šventės), kurią pasitinka su daina: "Oi atvažiuoja Šventos Kalėdos, oi Kalėda, Kalėdien...". O ir sutiko mergelių pulką, oi Kalėda da Kalėdiene...

Už girių, girių ugnelė degė, ei, Kalėda, Kalėda... Dainai nus-kambėjus, netrukus pilnas kiemas prigužėjo pėsčių, raitų ir važiuotų kalėdininkų ir sako: "Jūs, gospodoriai ir gaspadinės, duokit Kalėdas iš paskutinės...". Po to prasideda kalėdukės — šokių vakaras, vakarėlis...

Po advento, rytinių ratų, iškilm-ingai buvo švenčiamas Kalėdų rytas — Bernelio Jėzaus gimimo Mišios. Po pamaldų, susitikę su giminaičiais, draugais, pažįstamais, palinkėję linksmų švenčių, su žvan-gančiomis rogėmis vykdavome ka-lėdauti... Atsiversdavo dainų skrynelė, tautosakiniai pasakoji-mai, puošnūs papročiai... Prisim-dami tėviškėje praleistas Kalėdas, mes apie tai pasakojame savo vaikams, anūkams... Tai bent buvo šventės, sakome, linksminda-vomės iš širdies, ir meilė buvo didžiausia dovana, kurią vienas kitam skirdavome...

Spaudoje buvo rašyta apie dr. Jono Šliūpo-Aušrininko, SLA įsteigėjo ir garbės nario-organizuojamą archy-vą. Šimtmetiniame SLA Seime, po kalbos apie dr. Joną Šliūpą, kai kas sakė, kad apie jį turi įdomios medžiagos, kiti prisiminė tėvų ar senelių pasakojimus.

Dabar galime plačiau pasakyti apie šio archyvo ir muziejaus orga-nizavimą. Neseniai Lietuvoje lankė-si sūnus inž. Vytautas su žmona Vanda. Praėjusiame Tėvynės nu-meryje matėme nuotrauką iš Ra-kandžių kaimo, kur vietos gyvento-jai, minėdami 300-ųjų šimtų metų sukaktį, pagerbdami savo tėvynainį dr. Joną Šliūpą, pastatė ažuolinį paminklą, ir sūnui Vytautui su žmona Vanda įteikė paminklo mi-niatiūrinę kopiją. Apie jų apsilanky-mą Lietuvoje, apie dr. Šliūpo archyvo ir muziejaus steigimą, pla-čiai rašė vietos spauda.

Vytautas Šliūpas "G. K." kores-pondentui Algiiui Kustai plačiau pasisakė kaip vyko ir vyksta visas medžiagai surinkti darbas.

— Dr. Jono Šliūpo archyvą rin-kau nuo seno, bent priešokiais. Nedavė ramybės mintis — jei aš nesutvarkysiu, niekas kitas to ne-padarys. Išėjęs į pensiją (dar jam trūksta daug metų iki valdiškos pensijos. V. K.), kibau tvarkyti tėvo palikimo. Surinkęs, ką radau ir gavau Kalifornijos apylinkėse, pa-sukau į Čicagą, į Pennsylvania, kur tėvas dirbo, į Floridą, kur pensininkai gyvena. Žmonės mielai talkino ir visur klausė: ką daryti su kitoms istorinėms knygoms, archy-vais, kas neliečia Šliūpo? Jau turim daugiau kaip 2000 dovanotų knygų, 200 fotografijų, 500 laikraščių straipsnių.

Žmonės labai lengvai duoda archyvui, daug kas prisiunčia fotogra-fijų, straipsnių. Bet kiti, turėdami didelę kupetą, sako — atvažiuok, pasiimk. Gyvena toks žmogus už 1000 ar daugiau mylių. Nuskridęs lėktuvu, vienu lagaminu neparveši. Važiuoju mašina. Šiomet keliavau dvi dideles keliones, kartu trečios ir ketvirtos generacijos lietuviams su-žadinau norą sužinoti apie Šliūpą. Pennsylvanijoje, kur prieš 100 me-

tų gyveno tėvas, Shenandoah, Pa., ieškodamas žinių, užėjau į seną laikraštį, ten manęs ir paprašė, atsiųsk, girdi, straipsnį angliškai apie Šliūpą, įdėsim. Scrantone yra muziejus — prašo dokumentų apie Šliūpą.

Viešėdamas Lietuvoje, — toliau pasakojo Vytautas Šliūpas, — praė-jau tėvo pėdsakais: Rakandžiai, kur dr. Šliūpas gimė, Šiauliai, Palanga. Buvau Varniuose, Kretingoje, Mo-sėdyje, Mažeikiuose. Suradau dau-giau giminių — negalvojau, kad tiek Šliūpų yra Lietuvoje. Sutikau naujų bičiulių, nuoširdžių — negalvojau, kad tiek daug Šliūpų yra Lietuvoje. Sutikau naujų bičiulių, nuoširdžių žmonių. Visur buvau labai maloniai priimtas.

Kalbėjau su Vilniaus universiteto rektoriumi J. Kubiliumi ir nutarė-me, jog reikia bibliotekoje įkurti fondą — kaupti J. Šliūpo archyvą. Perdaviau knygų, dokumentų — galima sakyti, J. Šliūpo fondas jau įkurtas.

Po mano mirties, — tęsė pasikal-bėjimą sūnus Vytautas Šliūpas, — dr. Jono Šliūpo archyvas bus per-duotas į Lietuvą. Nenorėčiau, kad jis būtų išdalintas dalimis. Kur jam tinkamiausia vieta? Gal ir Palanga, kur pavasarį bus atidarytas dr. Jono Šliūpo muziejus. Išivaizduoju ką nors panašaus, kaip Maironio namai Kaune.

Apie nuotaikas Lietuvoje pasa-kė: — Lietuva atsikūrė. Ir Vilnius, ir Kaunas daug malonesnį išpūdi daro nei prieš 16 metų. Didelis skirtumas ir žmonių nuotaikose — matai, kaip atgijusi jų dvasia, atsigavusi. Daugiau jaučiama tauti-nė savimonė. Yra paralelių tarp dabarties ir dr. J. Šliūpo jaunatvės laiko.

Lietuvėlė mūsų brangiausia!.. Tik tu gyvuok!.. Lietuvoj nebuvusio Chicagoje gimusio) Amerikos lietuvių patrioto Antano Olio žo-džiais: — Motinėle mylimiausia, po Tavo sparnais mes glaudžiamės visi, tik Tu gyvuok!..

Mes esame Tavo gyslose tekantis kraujas. Tavo širdis iš mūsų ląstelių sudėta, ir ritmingas kraujo judėjimas tvinkčioja vienu ritmu nuo gimusio kūdikio iki šimtamečio se-nelio širdyse. Praamžius Tau pa-skyrė amžiną gyvenimą. Juk nema-ri šimtmečių šimtmečius išgyvenai, kardu ir plunksna, mokslo šviesa laisvę gynei. Tavo vaikai ir herojai, ir genijai, daug kam gyvenimo kelius tiesė, ir savą žemę vaižgan-tiškai mylėjo, nors tu, grumsteli ir juodas, ir purvinas buvai, bet savas, mylimas.

Nešini tėviškės žemės saują, kūrėsi Amerikoje lietuviai, ėjo naujo gyve-nimo keliais. Mynė naujas pėdas tie patys žingsniai, išvaikščioti tėviškės keliuose. Nuo Rusijos carų žiauraus valdymo pabėgę, rusifika-cijos išsižadėję, nusikratę lenkinimo dvasios, jie susibūrė į Susivienijimą Lietuvių Amerikoje, lyg ant delnų atsinešę, įkūrė čia Amerikoje Lietu-vos dalelę.

Susivienijimas atliko milžiniškus lietuvybei darbus. Kad SLA organi-zacijos rūmas buvo pastatytas ant stiprių, lietuviško granito akmenų pamatų, patvirtina jau 103 metų veikla ir darbai, šimtmetį iškilm-in-gai atšventęs Lietuvos Rūmas. Jei statome įvairius paminklus praeties įamžinimui, toks paminklas yra Susivienijimas Lietuvių Ameri-koje.

Atvykusieji į JAV po Antrojo karo, radome daug organizacijų, pasižy-mėjusių savo veikla ir darbais. Mums pirmiausia reikėjo prie jų jungtis, o ne naujenybių ieškant, mėginant nuversti kelyje gerai riedančius vežimus, savo kromelius tarškančiais ratais vežti. Mes karš-čiuojamės ir sergame liga kitam pakenkti. Tėviškės tarpe pasaky-tumėm, kad mandrųpkių nieka-dos netrūksta. Jiems niežte niežti nagai pasižymėti, pasigarsinti.

Susivienijimas yra pirmųjų lietu-vių Amerikoje pastatytas pamink-las. Lietuvio garbė įpareigoja nu-trupėjusį cementą pakeisti, pa-minklą atnaujinti. Naujosios kartos ieškodamos savo tautinio medžio šaknų, jas gali rasti SLA. Mes padėkime jaunajai kartai jungtis į šios garbingosios organizacijos eiles. Kaip kiekvienai organizacijai, taip ir SLA nauji nariai yra lietuvy-bės trykstančio šaltinio gyvybingą versmę.

SLA Didįjį Albumą ir Istorijos knygą galima gauti SLA centre, pasiunčiant auką SLA lietuvybei išlaikyti fondui, ar bent pašto išlaidoms!

SLA Seimas įvyks birželio 23, 24, 25 dienomis Cleveland, Ohio. Ruoš-kimės tam Seimui ir jį papuoškime atsivežę sąrašus naujų narių!

Kai dabar Amerikoje išgalėjo savo genties šaknų ieškojimas, į jį įsijungė ir lietuviai. Savo vaikams, anūkams ir yra gražiausia dovana dr. Algirdo Budreckio, visiems gerai pažįstamo žymaus SLA veikė-jo, parašyta knyga: "An Introduction to the History of Lithuania". Nuo "Early Lithuanian Origins" — 1200 metų, iki "The Soviet Occupa-tion and Incorporation of Lithua-nia", 130 puslapių knygoje yra suglausta Lietuvos istorija. Mano paraginti, nusipirkę tą knygą, labai džiaugėsi ir dėkojo. Kaip viena pasakė, tai graži ir vertinga lietu-viška biblija! Iki!

Jūsų — Vytautas

EKSKURSIJA Į PABALTIJĄ

Loreta pakviesti ir dalyvavo New Jersey senatoriaus Frank Lauten-berg prisaikdinimo iškilmėse ir pobuvyje sausio 3 d., Washingtonė. Jie taip pat buvo pakviesti dalyvau-ti prezidento George Bush prisaik-dinimo iškilmėse, stebėti inaugura-cinį paradą, taip pat dalyvauti inauguraciniame ir kituose trijuose baliuose sausio 20-21 dd.

Dr. Stukas yra SLA narys. 23-ejus metus. Stoties transliuoja-mos ir kelios kitų tautybių progra-mos, kurių vedėjai yra surinkę nemažai aukų stočiai pagerinti. Šios suktakties proga, priartėjo ir lietu-vių eilė aukoti.

Konsulo Jono Budrio archyvas Balzeko muziejuje Chicagoje

Regina Budrienė, Klaipėdos išva-duotojo ir Lietuvos Respublikos konsulo Rytrpūsioose ir New Yorke Jono Budrio našlė muziejui padova-nojo savo amžinatėlio vyro didelę dalį asmeninio archyvo. Tarp me-džiagos yra dokumentai ir kores-pondencija iš Lietuvos, Prancūzi-jos, New Yorko. Taip pat jam suteikti medaliai, tarp jų vienas "Už nuopelnus New Yorko miestui". Be to, ponja Budrienė dar padovanojo retą 1735 metų Mažosios Lietuvos žemėlapi, kurį jos vyras gavo savo 70 metų gimtadienio proga ir dau-gelį originalių nuotraukų iš Klaipė-dos sukilimo ir jos vyro veiklos atgaunant Klaipėdą Lietuvai ir po to.

Tėvynė, 1988 m. gruodžio-December

Kalėdos, kūčios ir jų papročiai

Pasinaudota įvairių tautų papročių aprašymais ir Lietuvių Enciklopedija.

Žodis Kalėdos yra kilęs iš lotynų kalbos žodžio calendae — pirmoji naujojo mėnesio diena. Jų pavadinimas į Lietuvą atėjo per slavus. Gudiškai Kalėdos — kalady.

Jėzaus Kristaus gimimas kurį laiką įvairiai datuotas, kol pagaliau priimta gruodžio 25-toji. Ši diena Lietuvoje ir kituose krikščionių kraštuose nuo šv. Augustino laikų (354-430) yra Kalėdų šventė — Jėzaus Kristaus gimimo diena.

Šios šventės datai išgalėti turėjo įtakos Romos civilinis kalendorius or pagoniškoji Saulės šventė "Sol invictus", kurią imperatorius Aurelijonus sujungė su Mitros kultu (278). Mitra buvo rytų tautų motinystės, derliaus, meilės deivė. Jos kultas buvo giliai įleidęs šakius į tautų buitį. Krikščionybėi teko su ja kovoti. Kalėdų šventė, tikroji saulė, Kristaus žmonijos gelbėtojo gimimo diena, turėjo pakeisti Mitros garbinimą.

Kalėdų papročiai tautose įvairūs ir panašūs. Latviai Kalėdas vadina "svetki-svečiai. Jie atvyksta rogėmis iš Rygos su ginkluotų palydovų būriu. Lietuvos žmonės irgi įsivaizduoja, kad Kalėdos atvažiuoja auksiniais ratais, turi šilkų arba diržų botagus, atvyksta iš toli — per aukštus kalnus, per žemus klonis ir atveža jų belaukiantiems nepaprastų dovanų: minimi perlo vainikai, aukselio kupkos, sidabro žiedai.

Taip simboliškai vaizduojamas saulės grįžimas. Vienoje dainoje, miniama — saulė pražydo, kitose — atbėga devynėragis elnias, ant kurio ragų nuostabūs kalviai kaba ir lieja žėrinčias brangenbybes.

Labai senas ir daugelyje kraštų randamas Kalėdų paprotys yra trinkos (kaladės) vilkimas, kurio prasmė visai aiškinama.

Yra žinių, kad seniau ir Lietuvoje per Kalėdas bernai ritindavo kaimo keliu ar gatve sunkią trinką, dainuodami tam tikrą dainą, o gale kaimo trinką sudegindavo. Gal ta apeiga turėjo vaizduoti senųjų metų užbaigimą arba sunaikinimą. (Senovėje Naujieji metai prasidėdavo per Kalėdas). Dainuodavo:

Tabalai, ta-ta-tai
judink senus kaulus;
Op-op-op sudaužk rankų delnus.

Tra, drūčiai su spirgučiais
judink, seni, kaulus.
Senio kaulai kaip stibikai,
ilgi, kaip botagai

Iš Kalėdinių populiarių giesmių yra žinomos: Tyliają naktį varpas sugaudė, Gul šiandieną jau ant šieno, sveikas, Jėzau, gimusi.

Seniau švėsdavo Kalėdų tris dienas. Paskutinė tai "ledų diena" — kas tą dieną dirba, to javus vasarą ledai išmuša . . .

Pirmąją Kalėdų dieną negalima eiti į svečius — didelė šventė. Tik Kalėdų senis su vaikais vaikšto. Pramogos — antrąją Kalėdų dieną.

Kalėdos įsivaizduojamos ir suasmenintu pavidalu. Kalėdų senis (diedas, diedulis arba "Kalėda" lietuviams žinomas iš senų laikų, bet dabar jau beveik išnykęs. Nereikia jo maišyti su naujųjų laikų Kalėdų seneliu (Santa Klaus) kuris vaikams dovanas dalija. Vyras apsilvkdavo baltais išvirkščiais kailiniais, susijuosdavo rankšluosčiu, užsidėdavo aukštą baltą avikailio kepurę, prisitaisydavo lininę barzdą, ant nugaros iš pagalvės pasidarydavo kuprą, pasiimdavo krepšį, šakotą lazda ir eidavo iš vieno namų į kitus. Jį dažnai lydėdavo per juosmenis susikibusių vaikų būrys.

Prieš priėmimą pabelsdavo lazda į duris, ir klausiamas "kas čia?", atsakydavo: "Aš Kalėda, atėjau iš ano krašto, kur miltų kalneliai, medaus upeliai, alaus ežerėliai, saldainiais lyja, baronkom sninga; nešu skarbų pilną tarbą, laimę, derlių ir kitokią labą; prašau dureles atidaryti ir į aną kraštą nebevaryti. Jis siūlo mergaitėms "prausylų" ir baltų "belynų", kad jos būtų gražios. Jis pasisemia iš savo krepšio sauja visokių grūdų ir beria krikštasuolėn (derliaus burtas — grūdais barstymas turtą lemia). Tada jis

pasako sveikinimą, pagieda Kalėdinę giesmę, nelabai bažnytinio turinio, prajuokina vaikus, su jais pašoka "čiulkinį" juos apdovanoja riešutais. Seimininkas senelį pavaišina.

Tas Kalėda — svečias iš tolimo krašto, tai namams laimės nešėjas.

Visokių persirengusių kaukelių vaikštytynės buvo populiarios Lietuvoje, kaip ir kituose kraštuose.

Laikotarpis nuo Kalėdų iki Trijų Karalių seniau vadinosi tarpušvenčiu, o visi vakarai šventvakariais. Tada nebuvo leidžiama dirbti sunkių darbų: plėsydavo paukščių plunksnas ir atlikdavo kitus panašius darbus. Buvo vengiama nepalikti nebaigto darbo, kad atėjusios laimės neturėtų ko veikti ir išeitų kitur.

Kūčios yra Kalėdų dalis, lyg įžanga į Kalėdų šventę. Kai kur Lietuvoje, pvz. dzūkai, dieną prieš Kalėdas vadina vienaskaitoj — Kūčia, kūčia.

Kūčios yra Kalėdų išvakarės vakariene. Ji yra pirmųjų amžiaus krikščionybės apeigų liekana, Vigilijos (budėjimo) pabaigos valgis agapė — graikiškai agapė reiškia meilės puotą. Pirmieji krikščionys Vigiliją baigdavo bendru valgiu prisiminti Kristaus paskutinę vakarienę, pareikšti krikščioniškąją meilę vargšams.

Ant kūčių stalo dėdavo šieno kuokštą, stalas užtiesiamas balta staltiese; visą kūčių dieną nevalgoma, ir kūčių vakariene pradėdama žvaigždėm sužibėjus. Lietuvoje kūčių vakarienei buvo gaminama 12-13 valgių.

Kūčias pradėdavo šeimininkas kalėdaičio (plotkelės) laužymu, padalindamas visiems, juos sveikindamas ir linkėdamas sveikatos, laimės Dievo palaimos. Toliau valgė stalo valgius nustatyta tvarka, nesuvalgyta palieka ant stalo.

Po vakarienos šeimininkas neša į tvartą gyvuliam pluoštelį kūčių stalo šieno. Kūčios būdavo baigiamos giesme ar malda.

Kūčių vakarą uždegama papuošta eglutė, po kuria įrengiama maža prakartėlė, sudedamos dovanos.

Eglutė su krikščioniškuoju jos prasmės aiškinimu atėjo iš šiaurės ir vidurio Europos, prasidėjo Vokietijoje. Ją pirmą kartą panaudojo grafienė Brieg 1611 m. Vėliau ji perėjo į skandinavų ir anglų saksų kraštus, Italiją ir Rusiją.

Eglutė yra liekana pagoniško tikėjimo, apsisaugojimas nuo dvasių ir vaisingumo simbolis; krikščioniškoj legendoj ji yra medis, išaugęs iš Adomo burnos, reiškias Kristų, arba kaip amžinas žalumasis, dangaus vilties ženklas.

Žvakelės ant eglutės reiškia Kristaus šviesą, eglutės papuošimai ir dovanos — Kristaus gimimo dvasinės dovanos.

Kalėdų kūčių papročiuose dar apstu pagonių kulto pėdsakų. Iš pagonystės laikų užsilikęs vėlių maitinimas. Kūčių stalo nesuvalgytas maistas paliekamas ant stalo ar po stalu vėlėms; jos naktį ateina pasisotinti. Kalėdos yra šeimos šventė: gyvų ir mirusiųjų.

Kūčių Vakarą iš oro, įvairių spėjimų ar burtų norima sužinoti kokie bus naujieji metai, kokia ateitis. Jei kūčių dieną sninga — bus metai derlingi; traukia šieną iš po staltiesės: jei ištraukta žolė ilga — gyvenimas bus ilgas, ir atvirkščiai, jei žolė trumpa — ir gyvenimas trumpas . . .

Spėjimai taikomi gyvenimo sėkmei, mirčiai, vedyboms, orui. Ypač mėgsta spėjimus mergaitės, norėdamos žinoti, ar ateinančiais metais ištekės.

Po vakarienos išnešamos šiukšlės ir klausomasi, kuriame krašte šunys loja — iš ten atvažiuos piršliai. Tada apkabinamos tvoros statiniai, ir skaitoma: našlys, baslys (bernas); bėga laukan basos, atsineša malkų glėbį ir skaito: ar pora, ar lieka; įneša į vidų gaidį ir stebi, kurią papiltą grūdų krūvelę pradės gaidys lesti — tą pirmoji ištekės; arba žiūri, ką višta pirma palies: žiedą — vestuvės, kreidą — mirtis, duoną — pranašauja vargingą gyvenimą; sviedžia per galvą ant pirštų pamautas kurpes, jei nukrinta pirštais į vidų — bus piršliai. Mėgina ir dar daug kitų įvairiausių spėjimų.

Kaip matėme, Kalėdos ir Kūčios šalia religinės prasmės yra kartu ir pramoga.

J.K.

SAUGOKIMĖS, GALI UŽKLUPTI GRIPAS

Beveik kasdien keičiasi oras: tai atšyla, tai atšąla. Jau dabar į poliklinikas kreipiasi nemažai pacientų, besiskundžiančių galvos skausmais, kosuliu, sloga.

Įvairiose pasaulio šalyse jau paplito A ir B gripo virusu sukeltos ligos. Rytiniuose kraštuose gausiau sergama A viruso sukeltu gripu.

Pirmiausia gripas griebia tuos, kurie nekreipia dėmesio į savo sveikatą: sušilusius, atsilapojusius mokinukus, žengiančius iš pamokų: suvargusius, neišsimiegojusius žmones; per šiltai apsistulėjusius senelius. Dažniau užsikrečia ligų nukamuoti suaugę ir mažamečiai vaikai.

Kol dar neprasidėjo gripo epidemija, o tokia tikimybė yra, dar kartą apsižiūrėkime, ar gerai su-

tvarkytos šildymo sistemos įstaigose, gamybinėse, ir kt. patalpose, ar gerai veikia ventiliacijos sistemos ir t. t. Neleiskime negaluojančių vaikų į darželius, mokyklas. Šiuo metu ypač akylai stebėkite jų savijautą.

Kiekvienas rūpinkimės apsisaugoti nuo peršalimo ir gripo.

Patartina daugiau valgyti svogūnų ir česnakų, skalauti gerklę silpnu furacilino ar kalio permanganato tirpalu, tepti nosies ertmę oksolinio tepalu. Kvarco ir baktericidinių lempų skleidžiami ultravioletiniai spinduliai užmuša virusus.

Gripo virusas greičiausiai plinta tvankiose patalpose, parduotuvėse, teatru, kinų salėse, transporte. Dėl to gripo epidemijų metu masinius renginius stengiamasi riboti, o dir-

bantiems aptarnavimo sferoje patartina užsirišti marlines kaukes.

Gripas plinta greitai, todėl susirgus labai svarbu neužkrešti aplinkinių. Neikite į darbą, namuose atsiskirkite nuo šeimos, užsiriškite kauke, valgykite iš atskirų indų.

Susirgusiems padeda garstyčių vonelės kojoms, inhaliacijos eukalipto aliejumi, trauklapiais, pienas su medumi ir citrina. Dalis žmonių persergera gripu ir kitomis peršalimo ligomis nesunkiai, tačiau pasitaiko, kad kai kuriems išlieka prislėgta nuotaika, krinta bendras organizmo tonusas. Vaikams, vyresnio amžiaus, nusilpusiems ligoniams gripas gali komplikuotis plaučių, ausų, širdies, smegenų danglių uždegimais bei kitomis ligomis.

Būkime apdairūs ir profilaktiškai ruoškimės atsilaikyti prieš gripą.

Dr. Rimantas Valentėlis

Lietuvos reikalų gynėjas kongrese

Kongresmanai Frank Annunzio ir Marty Russo JAV Kongrese nuoširdžiai paremia Lietuvos reikalus. Jiems laimėjus vėliausiuose rinkimuose, Amerikos Lietuvių Taryba pasiuntė sveikinimus, pažymėdama, kaip labai vertinamas jų prielankumas lietuviams, ypač ginant žmogaus teises, padedant išlaisvinti darbo vergų stovyklose ir psichiatrinėse ligoninėse uždarytus lietuvius, remiant lietuvių laisvės siekimus.

Atostogaudami įrašykite į SLA šeimą naujų narių, ypač jaunimo, kuriam SLA perduos senoji karta.

Prisiminus 40 metų sukaktį kai dalis Lietuvos žmonių persikėlė į Ameriką

Skaitydamas Tėvynę pasidžiaugiau SLA prezidento P. P. Dargio apibūdinančias senosios kartos lietuvių pastangas daliai Lietuvos įsikurti Amerikoje. Jų dalis įsijungė į senlietuvių organizacijas, įimant ir seniausiąjį mūsų Susivienijimą Lietuvių Amerikoje.

Nuo Lietuvos okupacijos 1940 m. birželio 15 d. iki Antrojo pasaulinio karo pabaigos vienaip ar kitaip ištrūkę iš rusų bolševikinio teroro ar karo metu vokiečių okupantų išvežtieji darbams į Vokietiją Lietuvos piliečiai ir kiti pabaltiečiai bei kitų kraštų išvietintieji buvo pavadinti Displaced persons. Šį pavadinimą jiems pritaikė JAV senatas ir Atstovų Rūmai 1948 m. birželio 18 d. išleisdamas įstatymą. — Displaced Persons Act 774. Šį aktą JAV prezidentas pasirašė 1948 m. birželio 25, ir jis įgavo įstatymo galią.

Tuo aktu buvo atidarytas kelias — išvietintiems žmonėms iš Europos išvykti į JAV.

Displaced Persons sutrumpintai pradėtas vadinti DP, lietuviškai — dypukais.

Dauguma DP gyveno Vakarų Vokietijoje bendrabučiuose, vadinamuose lageriuose. Jie rūpinosi, globojo tarptautinės žmonės gelbėti organizacijos remiamos krašto valdžios vyriausybės, pvz., UNRRA, šalpos Fondai, įimant ir BALFą.

Tuo po karo ir JAV vyriausybė neturėjo daug simpatijų pabėgeliams, gyvenantiems V. Vokietijoje, ir jiems kelias pradžioje į "legendarinę" Ameriką buvo uždarytas.

Kelias iki Displaced Persons Act buvo ilgas ir nelengvas. Pirmiausia, okupantai rusai, okupuotųjų kraštų žmonės iš jų teroro ištrūkusius, norėjo susigražinti, žinoma, tikslu jų vadus sunaikinti, bent jų daugumą paklusti darbams. Teisingai vienas pastebėjo, kad rusai buvo labai nepatenkinti, pradėję porą tremtinių transportų į Sibirą...

Rusų bolševikus persekiojo jų pačių teroro šmėkla. Jie nujautė ir suprato, kad šmėkla pasinaudos dypukai žmonių terorą skelbdami pasauliui. Bet rusai negalėjo jų sustabdyti. Jų agentai, pasiūti į Europą visai dypukus kėjo grįžti į savo kraštą, jiems žadėdami saugumą, savo krašte laimingą gyvenimą. Jie landžiojo ir Amerikoje po įvairiais valdžios įstaigas, tikinėdami jų vyresnius neremti dypukų, neleisti jiems į Ameriką imigruoti.

1952 m. Washingtono išleistoje knygoje: "Memo to America: The DP Story. The Final Report of the United States Displaced Persons Commission" pažymima (346 psl.), kad pastangos pabėgeliams atidaryti duris į JAV susidūrė su nepalankia įstatymdavyste po I-ojo pasaulinio karo. Buvo suvaržymų atvykti "ieškojo naujų namų ir naujo gyvenimo". Buvo daug ir priešužsienietiško nusiteikimo. Tačiau įvairių humanitarinių grupių pastangos laimėjo, ir buvo išleistas minėtas Displaced Persons Act.

Dypukų žymių užtarėjų buvo ir amerikiečių tarpe. Rooseveltto našlė Eleonora Roosevelt, tuomet būdama JAV delegatė Jungtinėse Tautose, labai griežtai atsakė Maskvos ambasadoriui Jungtinėse Tautose Višinskiui, kuris pasiūlė neduoti jokios pašalpos tiems tremtiniams, kurie atsisako grįžti į savus, bolševikų okupuotus, kraštus.

JAV vyriausybės vardu Eleonora Roosevelt pareiškė, kad Amerika jokių būdu neleis rusams vežti į Rusiją tremtinių, kurie atsisako grįžti į okupuotąsias tėvynes. Pavyzdžiui ji net suminėjo: lietuvius, estus, ir latvius tremtinius.

Po tokio pareiškimo Višinskiui ALTas dar energingiau pradėjo rūpintis tremtinių atvykimo sąlygoms praplėsti bei jų įkurdinimu. Tuo reikalu daug dirbo ir prof. dr. K. Pakštas.

E. Rooseveltienės atkirtis Višinskiui buvo paminėtas 1946 m. lapkričio 8 d. Amerikos spaudoje ir radijo pranešimuose.

Žurnalas "Life" į viršelį įsidėjo 1948 m. atvykusiųjų pirmuoju laivu Šimonių šeimos nuotrauką, kai jie NCWC pareigūnės M. Samatienės buvo taxi atvežti į New Yorko geležinkelio stotį vykti į Santa

Barbarą, California pas gimines. Mažoji mergytė yra Šimonių dukrelė Daiva, kuri po 40 metų vėl susitiko su M. Samatiene, kaip matyti nuotraukoje.

Šalia ALTo tremtinių atkvietimu ir jų įkurdinimu rūpinosi taipgi adv. Antano Olio vadovaujama Amerikos Lietuvių Misijs.

Jų visų kitų sujungtomis pastangomis per 1947 ir 48 m. buvo pasiekta, ko norėta ir planuota.

Suderintų pastangų rezultatus ano meto ALTo pirmininkas L. Šimutis taip apibūdino: "Tremtinių įkurdinimo atžvilgiu šie (1948) metai buvo laimingi. Po kelerių metų Amerikos Lietuvių Tarybos, Bendrojo Amerikos

Lietuvių Šalpos Fondo ir kai kurių tautinių grupių pastangų Jungtinių Amerikos Valstybių Senatas ir Atstovų rūmai birželio 18 d. išleido labai svarbų mums įstatymą, kuris vadinosi Displaced Persons Act 774. Jis suteikė teisę vyriausybei įleisti Amerikon 205,000 tremtinių bei pabėgėlių. Įstatyme buvo pasakyta, kad tą tremtinių skaičių reikia atgabenti Amerikon maždaug per porą metų. Baltijos valstybėms ir rytų Lenkijai nustatyta kvota 40 proc. Priimto įstatymo definicijoje pabrėžta, kad tremtiniais yra laikomi tie, kurie atsirado Vokietijoje, Austrijoje ir kituose vakarų Europos kraštuose prieš 1945 m. gruodžio 22 d."

Iš to kas pasakyta matoma, kad Amerikos Lietuvių Taryba atliko didelį darbą, gelbėdama tremtinius nuo Maskvos teroro. Dabar mes jau įsikūrę Amerikoje turėtumėm nepamiršti ALTo, BALFo ir kitų senųjų lietuvių pastangų, ir būti jiems ir jų organizacijoms dėkingi!

Minėtame išvietintųjų komisijos raporte skelbiama, kad iš viso pagal tą įstatymą iki 1952 m. gegužės 31 d. į Ameriką įvažiavo 393,542 asmenys, tarp kurių iš Lietuvos buvo 6,4%, tai daugiau kaip 24,000.

Po imigracijos įstatymo pasirašymo praėjus 4 mėnesiams, pirmasis su lietuviais pabėgeliais laivas General Black iš Bremenhaveno atplaukė per 10 dienų, pasiekė New Yorko uostą spalio 30 d., atveždamas 813 išvietintųjų, dypukų. Tarp atvežtųjų buvo 168 lietuviai.

Į šį pabėgėlių transportą ypatingą dėmesį atkreipė žurnalas "Life", 1948 m. lapkričio 22 d. laidoje, pabrėždamas, kad tai buvo gyvi išlikę pabėgeliai nuo Rusijos okupuotųjų kraštų persekiojimo žmonės, išgyvenę koncentracijos stovyklose.

Kai kurie atvežtųjų buvo seni, ir mažai begalėjo tikėtis, išskyrus laidotuvių Amerikos žemėje... Atvykusieji buvo išskirstyti į 27 valstijas, kuriose jau veikiantys BALFas buvo suorganizavęs iškvietimus ir garantijas juos priimti.

Ir muitinės tarnautojai atvykusiems reikė užuojautos, pamatę jų skurdžią aprangą ir jų mantos menkus ryšulėlius. Vienas jų tarė: "Pasakykit mano vardu tiems žmonėms, kad dabar ši šalis jau yra jų!"

Laivą General Black New Yorko uoste sutiko valdžios atstovai iš Washingtono, kardinolas Spellmanas, New Yorko meras ir didelis būrys lietuvių atvykusiųosius pasveikinti ir globoti.

Laivą pasitiko BALFo, Lietuvos konsulato žmonės ir NCWC pareigūnė Margarita Samatienė. Ji buvo "Life" žurnalo paprašyta būti oficialia Šimonių šeimos "gide" ir vertėja — nuo jų atvykimo į New Yorko uostą iki išvykimo traukiniu į Kaliforniją.

Žurnalo "Life" korespondentas pažymi, kad Šimonių šeimoje, kuria Margarita Samatienė rūpinosi, buvo maža mergaitė Daiva, 1948 m. pirmuoju laivu General Black atvykusi kaip DP kartu su visais kitais. Šiomet Daiva Šimonytė-Miller vėl susitiko su Margarita Samatiene Washington, D. C. Įdomu, ar Daiva Miller su Margarita kalbėjo lietuviškai, ar angliškai?

Juodviejų nuotraukas matome — kairėje Daiva, dešinėje Margarita.

Šia proga primintina, kad BALFo ir International Refugee Organization atstovas, Jonas Valaitis lietuviams gelbėjo iš Vokietijos pasirošti ir palydėjo iki paties Bremen stovyklos ir Bremerhaven uosto kelionei į New Yorką.

Jonas Kiznis

1948 m. spalio 30 d. pirmuoju DP transporto laivu "General Black" į New Yorką atvykusiąją Šimonių šeimą pasitiko Margarita Samatienė, tuometinė NCWC pareigūnė.

Po 40-ties metų, 1988-aisiais metais, Daiva Šimonytė-Miller, į Ame-

riką atvykusi maža mergaitė, vėl susitiko Washington, D. C. su Margarita Samatiene, dabar VLIKO-ELTOS įstaigos vedėja.

Nuotraukoje: kairėje — Daiva, dešinėje — M. Samatienė.

Tėvynė, 1988 m. gruodžio-December

DETROIT, MICHIGAN

**A. A. PETRĄ ŽILINSKĄ
PRISIMINANT**

1988 m. gruodžio 28 d. Southwest ligoninėje su šiuo pasauliu atsiskyrė Petras Žilinskas, sulaukęs 88-erių metų amžiaus.

Petras Žilinskas gimė 1900 m. rugsėjo 1 d. Putriškių km., Marijampolės valsč., ir Marijampolės apskr. Į Ameriką atvyko 1949 m. ir apsigyveno Detroit, Mich. Priklausė Šv. Antano parapijai, aukų rinkimo komitetui, "Švyturio" j. š. Kuopai ir SLA 352 Kuopai, į kurią įsirašė 1952 m. kovo 14 dieną.

Petro Žilinsko kūnas buvo pašarvotas Val Bauža laidojimo koplyčioje. Gruodžio 30 d. susirinkusieji šermeninėje, kun. Alfono Babono vadovaujami, sukalbėjo rožinį. Tvarkiusi laidotuves Jolanda Zaparackienė kalbėjo, savo ir ją įgaliojusių organizacijų vardu, velionio žmonai Marijai ir giminėms, taip pat pareiškė užuojautą, paskaitė Maironio eilėraštį "Išvažiuojam", "Švyturio" j. š. Kuopos ir šv. Antano parapijos aukų rinkėjų vardu. Prie karsto stovėjo "Švyturio" j. š. Kuopos vėliava. Atsilankiusieji gausiai aukojo: šv. Mišioms, Lietuvų Fondui, Tautos Fondui.

Gruodžio 31 d. velionis buvo atlydėtas į šv. Antano parapijos bažnyčią. Mišias už velionio sielą aukojo kunigai Alfonsas Babonas ir Kazimieras Simaitis. Vargonavo ir giedojo muz. Stasys Sližys, skaitymus skaitė Matas Baukys.

Po mišių 26 automobilių vilstinė amžinam poilsiui velionį nulydėjo į Švento Kryžiaus kapines. Kunigams A. Babonui ir K. Simaičiui atlikus liturgines apeigas, visi sugiedojo Marija, Marija ir su velioniu atsiveikino.

Nuliūdime liko žmona Marija ir giminės Amerikoje ir Lietuvoje.

Jolanda Zaparackienė visiems laidotuvių dalyviams padėkojo ir žmonos Marijos vardu visus pakvietė į šv. Antano parapijos kavinę pietų.

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 352 Kuopos vardu velionio žmonai Marijai reiškiau užuojautą ir sakau: Petrai, ilsėkis ramybėje svetingoje Amerikos žemelėje! A. Grinius

ELIZABETH, N. J.

Kun. Petras Žemeikis, Šv. Petro ir Povilo lietuvių parapijos klebonas iš klebono pareigų pasitraukia ir vyksta į Romą dar metus studijuoti. Parapijos administratoriumi buvo paskirtas 1969 m., vėliau tapo klebonu.

Tuo laiku bažnyčios pastatas dar nebuvo išmokėjęs skolų \$35,000. Klebonaudamas atnaujino kleboniją, seselių vienuolyną, mokyklą. Prie mokyklos atnaujinimo prisidėjo Federal Communication Administration su \$300,000. Dėl to, kad aerodromo triukšmas neleido mokyklai normaliai veikti.

Dabar parapija banke turi \$500,000 santaupų.

Klebonas pasitraukia iš pareigų, nes arkivyskupas yra išleides potvarkį — klebonas vienoje vietoje gali būti 6 metų kadencijai, po to dar gali vieną kartą ją pratęsti. Tada jis jau keliamas į kitą vietą. Kun. P. Žemeikis čia išklebonavo 20 metų. Kai grįš iš Romos, tada gaus naują paskyrimą.

Juozas Kairys pardavė automobilių Fitzmaurice Motor Sales", Jis dosniai rėmė lietuviškus reikalus. Savo įmonę pardavęs, Juozas Kairys išėjo į pensiją ir atostogauja Floridoje.

Tėvynė, 1988 m. gruodžio-December

**Kūčių vakaro susikaupimas
Naujųjų Metų viltyse**

VYTAUTAS KASNIŪNAS

Kūčių dieną prie židinio susėdę, šeimos, draugų ilgesio, nežinios skausmuose gyvi, grįžtame malda, prisiminimais, į sniego baltume paskendusią Lietuvą. Ir staiga, vėjui kamine sužūsus, subirzgę garsiai lauktas, viltingas skambutis — kalba Vilnius — žodžiai pasigirdo, rodos, lyg Gedimino pilies kuoro balsas, toks stiprus legendarinio Geležinio Vilko, lyg šauktų šimtas kitų vilkų:

"Kūčių vakare, 9 valandą, užgesinkime šviesas, tegu mūsų namuose būna tamsu, kaip ir iš rytų atsklidę juodi debesys tamsa apgaubia mūsų žemę . . . Tyloje susikaupę pasiklausykime savo širdies plakimo, pajusime visos šeimos širdžių vieną ritmą, sujungtos tautos širdžių vieną dūžį. Tada languose uždekime žvakės šviesą, tegu žvakių liepsnos simbolizuoja mūsų viltį ir mūsų ryžtą siekti laisvės, savarankišką nepriklausomą gyvenimą".

Ir išgirdo Geležinio Vilko garsų balsą visuose žemynuose gyveną lietuviai. Jūs skyrė žemės ir jūrų plotai, vakaro valandos, gamtos ir vėjų kryptis, kaip toje Prūsijos lietuvių dainoje, gal vienur: "Aušrinė ugnį prakūrė. Vakarinė patralą paklojo", bet visus jungė ta pati Šviesioji žvaigždė, kviesdama sėsti visus prie Kūčių stalo, kad paplotėlis lietaus lašais išlytas, šakčius ištveręs, sniego žvaigždėm išsnigtas, iš rankų į rankas, iš lūpų į lūpas liudytų Šv. Jono Evangelijos žodžiais: "Buvo tikroji šviesa, kuri apšviečia kiekvieną žmogų, ir ji atėjo šį pasaulį". Ji švietė nuo amžių mūsų žemės kraujo broliui, šimtmečiais švietė mūsų tautos kelią. Temdyta, gesinta, kazokų kardais kapota, be rašto ir druko, pančiais rakinta, raudona ugnimi tirpinta, barbariškai niekinta, naikinta, vis iš užsilikusios mažytės žiezirbėlės — lietuvių didžiadvasio genijaus išsaugota — vienių pirkelių balanų šviesele auga, ir dūminėse pirkelėse tautinę prigimtį išlaikė, su besiveržėnčiais garo ir dūmų kamuoliais dainas skleidė: "Ten švytravo kardūžiai kardeliai, kaip ant dangaus šviesios žvaigždės — sušvis ir mūsų žemelė didele šviesa".

Naujų Metų išvakarėse, prieš dvylikta — pasitikome Tave, Tėvynė, poeto* žodžiais: "Palaužtą, kruviną, bežadę Tave mes radom po audros kaip žaibo sukapotą medį, išniekintą ilgos audros".

Surakinta pančiais verkė Lietuva, kai "sušvito Stalino saulė", dabar atgimusiais tautos himno žodžiais — Tegul saulė Lietuvos tamsumus prašalina.

Nakties dvylikta valandą, tautos sinonimu virtęs Sąjūdis — suskambės Vilniaus katedros varpais, lyg šimtais kitų bažnyčių, koplyčių varpų garsais, sukauks Gedimino pilies kuore Geležinis Vilkas, lyg šimtais kitų vilkų balsais: Mes išeinam į Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimą, mums ir darbo dienų per mažai, Vienybės medžiui naujais žiedais pražydus!

Rankas viens kitam ištiesę, sujungę širdžių plakimą į Laisvės varpo dūžius, Tu, Lietuva, vėl Vasario Šešioliktosios Dienos kelyje! . . .

P.S. *

Vytautas Kasniūnas

(žvaigždėlės ženklų duodame poeto vardą) poetas K. Korsakas. Kūčių vakare visoje Lietuvoje 9 val. vakaro buvo išjungtos visos šviesos vienam pusvalandžiui ir namų languose išstatytos žvakės. Tuo simboliu buvo parodytas lietuvių — visos tautos solidarumas Lietuvos suverenitetui.

Kiekvienas SLA narys turi jaustis savo Suvienijimą stiprinti, auginti, įrašinėti kuodaugiausiai narių. Tiems būsimiesiems nariams Susivienijimas reikalingas, o Susivienijimui turėti kuodaugiausiai susipratusių lietuvių

NEW YORK, N. Y.

Lietuvos nepriklausomybės šventei paminėti specialus komitetas su Lietuvos gen. konsulu New Yorke įvyks vasario 16, ketvirtadienį, nuo 6 iki 8 v. v. rengia priėmimą Inter Continental viešbutyje, 48 St. East of Park Ave. Norintieji priėmime dalyvauti ir savo įnašu prisidėti, prašomi pranešti iki vasario 1 bet kuriam komiteto narių: Vytautas Alksninis — 516 212 724-5720, Malvina Klivečkienė 718 296-0406, Juozas Kazlas — 212 580-9561, Audronė Misiūnienė 212 876-5358, kun. Vytautas Paubinskas 212 255-2648. Aleksandras Vakselis 718 846-3246.

Lietuvos nepriklausomybės šventės minėjimas bus vasario 19 Kultūros Židinyje Brooklyne. Kalbės dr. Aleksandras Štomas, gi meninę dalį atliks estradinė dainininkė Violeta Štromienė-Rakauskaitė.

Vasario 16 nepriklausomybės šventės proga Branduolys rengia vakarinį pobūvi šeštadienį, vasario 25, 6 v. v. Aušro- Vartų parapijos salėje, 570 Broome St., N. Y. C. Bus rodamos dr. Arvisto video juostos iš Lietuvos.

Nusipelnusių Lietuvių Bendruomenės veikiai asmenų pagerbimas rengiamas kovo 12, sekmadienį, Kultūros Židinio salėje.

Kultūros Židiniui išlaikyti gegužės 6 d. rengiamas koncertas. Programą atliks pianistas William Smiddy.

Dr. Kęstutis Valiūnas yra parašęs knygą apie savo veiklą VLIKe — kai jis buvo VLIKo pirmininkas. Susipažinimas su veikalu lietuviškai rengiamas balandžio 9, sekmadienį, 2 v. popiet Kultūros Židinio mažojoje salėje.

KASOJE, nuo sausio 3 veiks naujos darbo valandos: pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 7:30 val. vak., antradieniais, trečiadieniais ir penktadieniais — nuo 9 val. ryto iki 3 val. popiet, šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 2 val. popiet.

KASOJE pakilo nuošimčiai už įvairių terminų taupymo sertifikatus ir pasikeitė kai kurių paskolų procentai. Prieš eidami į bankus, pasiteiraukite apie taupymo ir skolinimo sąlygas lietuviškoje Kasoje. Telefonas: 718 441-6401.

HIRING for Government jobs — Many immediate openings without waiting list or test from \$17,840 to \$69,485. Call — 1-602-838-8885. Ext. R6057.

SO. BOSTON, MASS.

IŠ SLA 43-IOSIOS KP. VEIKLOS

SLA 43-iosios Kuopos naujoji finansų sekretorė yra Asta Karosienė, dabar dirbanti ir Taupos bankinėje istaigoje pirmadieniais ir šeštadieniais tarp 10 val. ryto iki v.p.p. Lietuvių Piliečių Draugijos namuose, 368 West Broadway, So. Bostone. Paštu jai galima rašyti P.O. Box 95, So. Boston, MA. 02127 arba telefonu susisiekti skambinant 296-1450.

Aleksandras Čaplikas
SLA 43-iosios Kp. pirmininkas

TĖVYNĖ NEWSGRAMS

The post-centennial convention will take place in Cleveland, Ohio. On June 3, 1988 the responsible activists of lodges 14 and 136 met and formed a Convention committee which will consist of the following SLA workers: Chairman — Algis Pautienis, Vicechairman — Ona Jokūbaitis. The convention committee also includes: A. Jonaitis, Mrs. V. Budrys, Ignas Stankus, Z. Dučmanas, B. Bernotas, Mrs. G. Bernotas, S. Mačys, J. Stempužis, K. Vaičeliūnas and Paul Šukis. We wish them fortitude, and internal perseverance!

The annual conference of the **Supreme Committee for Liberation of Lithuania (VLIK)** met in Boston, MA on November 11-13, 1988. Discussions open to the public were held on Friday evening at the So. Boston Lithuanian Citizens' Association hall. The "town-meeting" type session was moderated by Juozas Rentelis of the Arrangements Committee. Some 144 persons attended. Amid refreshments and hors d'oeuvres the questions and answers period lasted for 3 hours.

The conference proper began at 9:30 a.m. on November 12 in the Library Hall of Hotel Quality Inn Downtown. The conference presidium was chaired by Teodoras Blinstrubas. The report of the VLIK Council or Taryba was given. Dr. Kazys Bobelis, executive chairman, gave a report on the activities of the VLIK Executive (Valdyba). VLIK representatives from other countries also gave their reports.

The afternoon session heard the reports of the National Foundation (Tautos Fondas) which were given by Jurgis Valaitis and Juozas Giedraitis. Two lectures on the theme "The Situation in Occupied Lithuania and Responses in Western Europe" were delivered by Dr. K. Bobelis and Dr. Jonas Stiklorius.

A cocktail hour and banquet followed in the auditorium of the So. Boston Lithuanian Citizens' Association. Ms. Asta Karosas acted as master of ceremonies and introduced prominent Lithuanian civic and cultural leaders in attendance. The cultural program was performed by the Boston Men's Sextet consisting of Vytautas Eikinas, Ricardas Lizdenis, Bronius Banaitis, Gintaras Simonaitis, Norbertas and Helmutas Lingertaitis. They were accompanied on the piano by Daiva DaSaPareira. Gintaras Karosas showed video scenes from recently obtained films showing the Lithuanian national flag being raised on Vilnius castle tower and Soviet military police clashing with youthful demonstrators.

Sunday morning, a commemorative mass for the intention of VLIK was celebrated by Rev. Albert Contons in St. Peter's Lithuanian R. C. Church in South Boston. A brunch sponsored by VLIK followed in the church hall.

The third and final session of the VLIK conference was held in Library Hall, Quality Inn Downtown Hotel. It was devoted to discussions on the lectures, resolutions and the Supreme Committee Declaration on recent events in Lithuania. The main theme of the conference was "A Common Struggle of all Lithuanians for a Free and Independent Lithuania" (Visų Lietuvių Bendra Kova — Laisva ir Nepriklausoma Lietuva). The sessions were attended by 37 delegates, 5 members of the Executive, representatives of the National Foundation and 60 to 70 guests. The year 1988 marks the 45th anniversary of the founding of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania, as Lithuania's united resistance center against foreign occupation.

The year 1988 is a commemoration for the Lithuanians. Many anniversaries are being observed: the Lithuanian Declaration of Independence (70th), formation of the first Lithuanian cabinet (Nov. 11, 1918), founding of the Lithuanian Scouting Movement (70th), formation of the Lithuanian Army (70th), establishment of the Knights of Lithuania (75th), passage of the Displaced Persons — DP Act (40th), Darius-Girėnas Trans-Atlantic Flight (55th), establishment of the Lithuanian National Society of America (40th), and Union of Klaipėda with Lithuania, February 16, 1923 (65th). Tėvynė is sure that there are other anniversaries as well that mark 1988. The SLA greets all jubilees!

Mass demonstrations of a national character have erupted in Lithuania. These public manifestations were triggered off by a peaceful manifestation on November 1, 1987 in Kaunas. Catholic activists commemorated the 125th anniversary of the birth of the Lithuanian national bard Maironis. It is estimated that 8,000 people participated. The Soviet official reaction was surprisingly mild: a few Catholic activist leaders were harassed or placed under house arrest.

CPSU Chairman M. S. Gorbachev's continued public espousal of glasnost and restructuring acted as a catalyst among Lithuanian intellectuals of all political shades. From the far left to the far right they became more vocal. As a result, we have come to witness mass demonstrations drawing crowds of one hundred thousand or even twice that number. Two groups have emerged rather hazily which claim credit for their mass manifestations of resurgent Lithuanian assertiveness. We shall review them briefly.

The **Lithuanian Freedom League** (Lietuvos Laisvės Lyga) first emerged in 1986 with a manifesto. This LFL consists of Catholic intellectuals, sometime publishers of clandestine periodicals, and dissidents, many of whom have served painful prison terms in the gulags or in Soviet "psychiatric wards". The main spokesmen for the League are Petras Gražulis, Nijole Sadūnaitė, Robert Grigas and Liūdas Simutis. The LFL has 40 known active members and perhaps up to 500 active supporters. Although its main concern is autonomy for the Roman Catholic Church, the LFL this year has been the only public group to espouse full independence for Lithuania. Ideological opponents call the LFL "maximalists."

The annual conference of the **Supreme Committee for Liberation of Lithuania (VLIK)** met in Boston, MA on November 11-13, 1988. Discussions open to the public were held on Friday evening at the So. Boston Lithuanian Citizens' Association hall. The "town-meeting" type session was moderated by Juozas Rentelis of the Arrangements Committee. Some 144 persons attended. Amid refreshments and hors d'oeuvres the questions and answers period lasted for 3 hours.

The conference proper began at 9:30 a.m. on November 12 in the Library Hall of Hotel Quality Inn Downtown. The conference presidium was chaired by Teodoras Blinstrubas. The report of the VLIK Council or Taryba was given. Dr. Kazys Bobelis, executive chairman, gave a report on the activities of the VLIK Executive (Valdyba). VLIK representatives from other countries also gave their reports.

The afternoon session heard the reports of the National Foundation (Tautos Fondas) which were given by Jurgis Valaitis and Juozas Giedraitis. Two lectures on the theme "The Situation in Occupied Lithuania and Responses in Western Europe" were delivered by Dr. K. Bobelis and Dr. Jonas Stiklorius.

A cocktail hour and banquet followed in the auditorium of the So. Boston Lithuanian Citizens' Association. Ms. Asta Karosas acted as master of ceremonies and introduced prominent Lithuanian civic and cultural leaders in attendance. The cultural program was performed by the Boston Men's Sextet consisting of Vytautas Eikinas, Ricardas Lizdenis, Bronius Banaitis, Gintaras Simonaitis, Norbertas and Helmutas Lingertaitis. They were accompanied on the piano by Daiva DaSaPareira. Gintaras Karosas showed video scenes from recently obtained films showing the Lithuanian national flag being raised on Vilnius castle tower and Soviet military police clashing with youthful demonstrators.

Sunday morning, a commemorative mass for the intention of VLIK was celebrated by Rev. Albert Contons in St. Peter's Lithuanian R. C. Church in South Boston. A brunch sponsored by VLIK followed in the church hall.

The third and final session of the VLIK conference was held in Library Hall, Quality Inn Downtown Hotel. It was devoted to discussions on the lectures, resolutions and the Supreme Committee Declaration on recent events in Lithuania. The main theme of the conference was "A Common Struggle of all Lithuanians for a Free and Independent Lithuania" (Visų Lietuvių Bendra Kova — Laisva ir Nepriklausoma Lietuva). The sessions were attended by 37 delegates, 5 members of the Executive, representatives of the National Foundation and 60 to 70 guests. The year 1988 marks the 45th anniversary of the founding of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania, as Lithuania's united resistance center against foreign occupation.

Calling themselves "realists," the leaders of the Lithuanian Restructuring Movement have a more moderate program: they demand that Lithuania be granted economic, cultural, administrative, and national autonomy within the framework of the Soviet Union. They plea, request, even demand that: Lithuanian become the official language of the Republic, that the national flag (yellow-green-red) be restored, that Kudirk's national hymn be recognized, that the ecology of the country be cleaned up, and that the dangerous atomic reactor near Ignalina be shut down. The leaders of this reform movement "from above" are: writers V. Petkevičius, S. Geda, Marcinkevičius, Maldonis, A. Čekuolis, A. Juozaitis, ethnologist Kudaba and others. Thanks to the intervention of Jakovlev, a protege of Gorbachev, permission was granted for this Movement to publish a newsletter: "Sąjūdžio Žinios."

Be they from the right or left, it appears that they are Lithuanians concerned about the future of their land, and for that matter, the future of the world. It was President John F. Kennedy who on one occasion said the prophetic words: "We are one earth, we all breathe the same air . . .!"

The larger and more vocal organization is the Lithuanian Restructuring Movement (Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis). It got its cue from Chairman M. S. Gorbachev's clarion call for **perestroika** (Russian for restructuring). During the May, 1988 conference of Lithuanian writers in Vilnius, the idea was conceived to spearhead a movement for necessary and vital reforms in Lithuania. An initiative committee of 45 writers, journalists, poets, scientists, and even Communist Party activists was set up. This initiative committee staged the mass meetings, beginning with the July demonstration in Vingis Park, Vilnius, which demanded that the Lithuanian delegates (chosen from above, not elected) to the Supreme Soviet of the USSR be truly representative of Lithuanian needs.

(Editorial note: Tėvynė greets all positive initiatives in Lithuania, regardless of their supporters past, we wish them success, yet we warn them to be prudent and circumspective! Geros valios lietuviai suprantą vienas kitą! Red.)

The year 1988 is a commemoration for the Lithuanians. Many anniversaries are being observed: the Lithuanian Declaration of Independence (70th), formation of the first Lithuanian cabinet (Nov. 11, 1918), founding of the Lithuanian Scouting Movement (70th), formation of the Lithuanian Army (70th), establishment of the Knights of Lithuania (75th), passage of the Displaced Persons — DP Act (40th), Darius-Girėnas Trans-Atlantic Flight (55th), establishment of the Lithuanian National Society of America (40th), and Union of Klaipėda with Lithuania, February 16, 1923 (65th). Tėvynė is sure that there are other anniversaries as well that mark 1988. The SLA greets all jubilees!

Tėvynė, 1988 m. gruodžio-Dėcember

== TĖVYNĖ NEWSGRAMS ==

Soviet leader **Mikhail Gorbachev's** reform plans were overshadowed by the unprecedented opposition to parts of them in Armenia and in the three Baltic states of Estonia, Latvia, and Lithuania where nationalist manifestations are on the rise. Attempting to calm fears among the 15 republics that Moscow is trying to take away some of their powers, Gorbachev outlined amendments to his political reform program to the Supreme Soviet of the USSR. Initial reaction from leaders of the three Baltic republics, where opposition has been most vociferous, was lukewarm. But the Soviet leader underlined how crucial he considers relations with the Soviet republics by promising that sorting out their differences with Moscow will be "the next major stage of political transformation."

Mr. Gorbachev's remarks came in a conciliatory 70-minute speech that opened a special session of the Supreme Soviet. The three-day session (November 29-December 1, 1988) is considering key revisions to the Soviet Constitution and electoral laws. These revisions are the centerpiece of Mr. Gorbachev's political restructuring. Without them, he said, "the drive for perestroika will inevitably begin to skid."

Following Mr. Gorbachev's address, the presidents of both Soviet Latvia and Soviet Lithuania made speeches that tactfully but firmly spelled out their positions and continued to criticize overly tight central rule from Moscow. Latvian president **Anatoly Gorbunov** complained that his republic's objections had not all been taken into account in the latest amendments. And **Vytautas Astrauskas**, the president of Soviet Lithuania, told the parliamentary session that "the center should only resolve major problems in the country and all the rest should be transferred to the republics." There were no speakers from Estonia, the most rebellious republic, on the first day of the session. The Estonian delegation sat glumly through the debate as they were criticized by numerous Russian deputies.

The atomic power plant at **Ignalina**, Lithuania, has become a focus of mass protests. On September 7, the **Lithuanian Movement for Restructuring** addressed a statement to Mikhail Gorbachev, which was signed by 287,000 people, asking for an inspection of the Chernobyl-type power plant by an international commission of experts. The Movement revealed that the administration of the plant was not providing the "LSS Government" and its Atomic Energy Commission with complete information. The third block of the plant, the statement said, had been under construction for three years without the permission of the "LSSR Government" and in disregard of the Soviet governmental commission. A similar letter was sent on the same day to the head of the International Atomic Energy Agency.

On September 6, the **Lithuanian Freedom League** sent an appeal to Stasys Lozoraitis Jr., the Lithuanian Charge d'Affaires in Washington and at the Holy See, requesting him to do everything possible for the formation of an international commission to inspect the Ignalina plant. The League charged that the nuclear plant was built for "purely political" reasons — "to supply plutonium to one of the two superpowers in the armaments race." The fire in the plant on September 5 merely confirmed that "this atomic monster threatens the physical existence of the Lithuanian people." According to the League, the "atomic time-bomb hidden in Ignalina is not less dangerous than the one that exploded in Chernobyl."

The Lithuanian people expressed their support of these demands by staging a mass demonstration in Ignalina and the nearby Lake Druksiai. On September 17, tens of thousands of people linked hands and surrounded the Ignalina nuclear plant with a symbolic "Ring of Life." Sympathizers from Moscow, Estonia, Latvia and the Ukraine also took part.

Support also came from the U. S. Congress. On September 15, 20 U. S. Congressmen and 8 Senators sent letters to U. S. State Secretary George P. Shultz, asking him to raise the question of the Ignalina nuclear plant in his meeting with Soviet Foreign Minister Eduard Shevardnadze. They also asked Shultz to support the idea of an International Commission for Ignalina at the International Atomic Energy Agency, the U. N. and other international forums. The Senators also sent a similar appeal to U. N. Secretary General Javier Peres de Cuellar, asking him to ensure the airing of the question of Ignalina at the United Nations.

The **European Parliament** scored the Soviet occupation of the Baltic States. The European Parliament criticized the Soviet Union "as a power which had no scruples in claiming to incorporate formerly independent states, it continues to occupy Estonia, Latvia, and Lithuania." The criticism was contained in a Report on Political Relations between the European Community and the Soviet Union, delivered by rapporteur Klaus Haensch (German Socialdemocrat), which was adopted by a large majority on September 16.

On November 5th in Chicago Dr. Antanas Razma formally set up a thirteen-man executive board for the Lithuanian American Community of the USA, Inc. (**Bendruomenė**).

Some Lithuanian newspapers have erroneously declared that the bishop of Kaišiadoriai diocese Lithuania, His Eminence **Vincentas Sladkevičius** is the first Lithuanian cardinal. Not so historically. There were three Lithuanian cardinals: Fridrikas of the House of Jogaila (1468-1505), who was elevated to the cardinalate on March 26, 1646. Russian Tsar Alexander I attempted to have Archbishop Stanislovas Soscencevičius-Bogušas of Mogiliev elevated. Archbishop Stanislovas was a canon of the diocese of Vilnius. Pope Pius VI in 1798 even granted him the privilege of wearing the robes of a cardinal.

On September 6, the **Lithuanian Freedom League** sent an appeal to Stasys Lozoraitis Jr., the Lithuanian Charge d'Affaires in Washington and at the Holy See, requesting him to do everything possible for the formation of an international commission to inspect the Ignalina plant. The League charged that the nuclear plant was built for "purely political" reasons — "to supply plutonium to one of the two superpowers in the armaments race." The fire in the plant on September 5 merely confirmed that "this atomic monster threatens the physical existence of the Lithuanian people." According to the League, the "atomic time-bomb hidden in Ignalina is not less dangerous than the one that exploded in Chernobyl."

The Lithuanian people expressed their support of these demands by staging a mass demonstration in Ignalina and the nearby Lake Druksiai. On September 17, tens of thousands of people linked hands and surrounded the Ignalina nuclear plant with a symbolic "Ring of Life." Sympathizers from Moscow, Estonia, Latvia and the Ukraine also took part.

Support also came from the U. S. Congress. On September 15, 20 U. S. Congressmen and 8 Senators sent letters to U. S. State Secretary George P. Shultz, asking him to raise the question of the Ignalina nuclear plant in his meeting with Soviet Foreign Minister Eduard Shevardnadze. They also asked Shultz to support the idea of an International Commission for Ignalina at the International Atomic Energy Agency, the U. N. and other international forums. The Senators also sent a similar appeal to U. N. Secretary General Javier Peres de Cuellar, asking him to ensure the airing of the question of Ignalina at the United Nations.

The **European Parliament** scored the Soviet occupation of the Baltic States. The European Parliament criticized the Soviet Union "as a power which had no scruples in claiming to incorporate formerly independent states, it continues to occupy Estonia, Latvia and Lithuania." The criticism was contained in a Report on Political Relations between the European Community and the Soviet Union, delivered by rapporteur Klaus Haensch (German Socialdemocrat), which was adopted by a large majority on September 16.

On November 5th in Chicago Dr. Antanas Razma formally set up a thirteen-man executive board for the Lithuanian American Community of the USA, Inc. (**Bendruomenė**).

Some Lithuanian newspapers have erroneously declared that the bishop of Kaišiadoriai diocese Lithuania, His Eminence **Vincentas Sladkevičius** is the first Lithuanian cardinal. Not so historically. There were three Lithuanian cardinals: Fridrikas of the House of Jogaila (1468-1505), who was elevated on September 20, 1493; Jurgis Radvila (1556-1600), who was elevated on December 12, 1583; and Jonas Kazimieras (1609-1672), son of Grand Duke Zigmunt Vasa, who was elevated to the cardinalate on March 26, 1646. Russian Tsar Alexander I attempted to have Archbishop Stanislovas Soscencevičius-Bogušas of Mogiliev elevated. Archbishop Stanislovas was a canon of the diocese of Vilnius. Pope Pius VI in 1798 even granted him the privilege of wearing the robes of a cardinal.

On October 22-23 the constituent assembly of the Lithuanian Movement for Restructuring (**Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis**) met in Vilnius. It was attended by 1127 delegates who represented professions (Vilnius and Kaunas), territories (in other cities, regions and rajons), civic groupings and even clergy. For example the Lithuanian Freedom League was represented by seven of its members led by Antanas Terleckas. The assembly was patterned after the 1905 Vilnius Assembly plan as conceived by Dr. Jonas Basanavičius.

Soviet leader **Mikhail Gorbachev's** reform plans were overshadowed by the unprecedented opposition to parts of them in Armenia and in the three Baltic states of Estonia, Latvia and Lithuania where nationalist manifestations are on the rise. Attempting to calm fears among the 15 republics that Moscow is trying to take away some of their powers, Gorbachev outlined amendments to his political reform program to the Supreme Soviet of the USSR. Initial reaction from leaders of the three Baltic republics, where opposition has been most vociferous, was lukewarm. But the Soviet leader underlined how crucial he considers relations with the Soviet republics by promising that sorting out their differences with Moscow will be "the next major stage of political transformation."

Mr. Gorbachev's remarks came in a conciliatory 70-minutes speech that opened a special session of the Supreme Soviet. The three-day session (November 29-December 1, 1988) is considering key revisions to the Soviet Constitution and electoral laws. These revisions are the centerpiece of Mr. Gorbachev's political restructuring. Without them, he said, "the drive for perestroika will inevitably begin to skid."

Following Mr. Gorbachev's address, the presidents of both Soviet Latvia and Soviet Lithuania made speeches that tactfully but firmly spelled out their positions and continued to criticize overly tight central rule from Moscow. Latvian president **Anatoly Gorbunov** complained that his republic's objections had not all been taken into account in the latest amendments. And **Vytautas Astrauskas**, the president of Soviet Lithuania, told the parliamentary session that "the center should only resolve major problems in the country and all the rest should be transferred to the republics." There were no speakers from Estonia, the most rebellious republic, on the first day of the session. The Estonian delegation sat glumly through the debate as they were criticized by numerous Russian deputies.

LIETUVOS GEN. KONSULO NEW YORKE ANICETO SIMUČIO KALBA LIETUVĄ LAISVOSIOS EUROPOS RADIO BANGOMIS KALĖDŲ IR N. METŲ PROGA

Brangūs broliai ir sesės pavergetoje Tėvynėje,

Daugiau kaip prieš keturis dešimtmečius Stalinas, slapta susitaręs su Hitleriu, atsiuntė į Lietuvą Raudonosios Armijos ir policijos legijonus, kurie, alegoriškai tariant, surišo Jums rankas ir kojas, kad negalėtumėt nei pasipriešinti, nei pabėgti, užrišo Jums akis ir užkimšo ausis, kad nematytumėt nei girdėtumėt. Jums užrišo ir burnas. Už Jus kalbėti ir šūkauti Stalino buvo atsiųsti ir vietoje pasamdyti melo specialistai, kurie už Judo grašį Jus įtikinėjo ir šūkavo, kad tik dabar esate begaliniai laimingi, kai iš Jūsų išplėšta nepriklausomybė ir laisvė...

Jau užaugo ir subrendo dvi kartos tokioj šėtono paūksmėj. Ir tik dabar, po ilgų dešimtmečių Jums netikėtai nuėmė varžtus nuo užrištų burnų. Ir buvo koks džiaugsmas, koks entuziazmas, kai pajutote, kad ne tik neužmiršote lietuviškai kalbėti, bet neušmiršote ir vieningai dainuoti bei giedoti!... Tautos džiaugsmas buvo visuotinis. Ne vienam užsienyje gyvenančiam broliui ar sesei per skruostus nuriedėjo džiaugsmo ašaros, stebint tūkstantines minias Vilniuje ir kituose Lietuvos miestuose džiūgaujančias po savos lietuvių trispalvėmis ir griausmingai giedančias Lietuvos himną ir giesnę Lietuva brangi... Tos lietuvių širdžiai brangios ir mus visus jungiančios giesmės nuskambėjo per visą pasaulį. Tai mūsų tautos šauksmas — laisvės Lietuvai.

Tačiau šiandien Jūsų rankos tebėra surištos, nes, jei pančiai nevaržytų, Jūs tikriausiai pirmoje eilėje išardytumėt Lietuvos žemėje svetimųjų pastatytą pabaisą, kuri vadinama Ignalinos jėgaine ir kuri nelaimės atveju pasekmėmis galėtų pralenksti baisų žemės drebėjimą Armenijoje.

Jūsų akys tebėra užrištos — Jūs negalite laisvai gauti nei skaityti mūsų laikraščių ir knygų, kaip mes gauname Jūsų. Džiaugiatės, kad atgavote laisvę kalbėti ir protestuoti, bet vien to neužtenka. Reikia, kad retežiai būtų nuimti nuo Jūsų rankų ir kojų, kad vožtuvai būtų nuimti nuo Jūsų akių ir kamščiai išimti iš Jūsų ausų, kad galėtumėt viską matyti ir girdėti ir laisvai savo protu, be nurodymų iš kitur, pasirinkti kas skaitytina ir kas klausytina.

Tad Sventųjų Kalėdų ir Naujųjų Metų proga sveikinu Jus ir linkiu, kad artimiausiu laiku būtų Jums grąžinta laisvė ne tik kalbėti, bet ir nepriklausomai Lietuvoj laisvai galėtumėt savo gyvenimą demokratiškai tvarkyti. Tik laisvoje demokratinėje Lietuvos valstybėje gali klestėti kultūra ir ekonominis gerbūvis, kaip klestėjo prieš svetimųjų Lietuvos okupaciją.

Išmokamos apdraudos

1988 m. lapkričio 5 d.

Marcelė Purvėnienė, 38 Kuopa, Brooklyn, N. Y., gimus Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1934 m. spalio 1 d., mirė 1988 m. spalio 5 d. Apdrauda išmokėta velionės sūnui AlM. Purvėnas.

Juzė Celniūtė, 63 Kuopa, Chicago, Ill., gimus Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1929 m. birželio 4 d., mirė 1988 m. liepos 21 d. Apdrauda išmokėta velionės brolyčiui Anthony Geriat.

Anthony J. Petraitis, 226 Kuopa, Chicago, Ill., gimęs Chicago, Ill. Prie SLA prisirašė 1987 m. vasario 1 d., mirė 1988 m. spalio 13 d. Apdrauda išmokėta velionio žmonai Emma Petraitis.

Aleksandra Gruzdis, 373 Kuopa, St. Petersburg, Fla., gimus Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1961 m. gruodžio 5 d., mirė 1988 m. spalio 1 d. Apdrauda išmokėta velionės vyrui Vincent Gruzdis.

1988 m. lapkričio 19 d.

Anna Konigus, 1 Kuopa, Edwardsville, Pa., gimęs Luzerne City, Pa. Prie SLA prisirašė 1937 m. kovo 1 d., mirė 1988 m. spalio 3 d. Apdrauda išmokėta velionės vaikams Elenor Chickson ir Joseph J. Konigus, Jr.

Marcella Balukonis, 115 Kuopa, Wilkes-Barre, Pa. Buvo gimus Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1928 m. vasario 5 d., mirė 1988 m. spalio 15 d. Apdrauda išmokėta velionės broliui Aldonai Smith.

Mare Dabuzinskiene, 142 Kuopa, New Haven, Conn., gimus West Haven, Conn. Prie SLA prisirašė 1940 m. vasario 7 d., mirė 1988 m. rugpjūčio 29 d. Apdrauda išmokėta velionės sūnui James Astrauskas.

Leonas Vektaris, 236 Kuopa, Toronto, Ont., Canada, gimus Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1937 m. spalio 9 d., mirė 1988 m. liepos 30 d. Apdrauda išmokėta velionio žmonai Anelei Vektarienei.

Leonard Povilaitis, 228 Kuopa, Chicago, Ill., gimęs Chicago, Ill. Prie SLA prisirašė 1972 m. kovo 1 d., mirė 1988 m. rugsėjo 4 d. Apdrauda išmokėta velionio žmonai Carolyn Povilaitis.

Susan Raulinaitis, 57 Kuopa, Worcester, Mass., gimus Lietuvoje. Prie SLA prisirašė 1941 m. gruodžio 14 d., mirė 1988 m. birželio 6 d. Apdrauda išmokėta velionės dukteriai Mary Byron.

Nuo 1988 m. pradžios
iš viso:\$64,422.00

IŠMOKAMOS TAUPOMOS APDRAUDOS

1988 m. lapkričio 19 d.

Agnes Mularezyk, 115 Kp., Wilkes-Barre, PA

1988 m. gruodžio 3 d.

Mecys Kalašauskas, 3 Kp., Elizabeth, NJ.

Liūda Senuta, 3 Kp., Elizabeth, NJ.

Nuo šių metų pradžios
iš viso:\$14,078.00

IŠ LIETUVOS KONSULO RYŠIŲ SU KITŲ VALSTYBIŲ ATSTOVAIS

Anicetas Simutis, Lietuvos Generalinis Konsulas, gruodžio 12 dieną dalyvavo Indijos Generalinio Konsulo Konsulate suruoštuose priešpiečiuose ir New Yorko Konsularinio Korpuso susirinkime.

Tos pat dienos vakare su žmona dalyvavo ir Argentinos Generalinio Konsulate Konsularinio Korpuso Moterų Draugijos surengtame Kalėdų Eglutės pobūvyje.

Gruodžio 14 d. dalyvavo Bahraino Ambasadoriaus prie Jungtinių Tautų priėmimo.

Kongresas uoliai gina Lietuvos laisvę

Ryšium su Gorbačiovo buvimu Amerikoje ALT kreipėsi į JAV kongreso narius, kad jie paskatintų prez. Reagan ir prezidentu išrinktą Bush susitikime su Sovietų Sąjungos prezidentu jam priminti Lietuvos laisvės reikalą. Kongresmenas Frank Annunzio atsiuntė Am. Liet. Tarybos pirm. Gr. Lazauskui laišką, kuriame pabrėžia, jog jis visada darys, kas tik galima, budėdamas, kad Pabaltijo tautų teisės nebūtų komunistų mindžiojamos. Kngr. Annunzio taipgi atsiuntė kopijas laiškų, kuriuos kongresmenai parašė prez. Reagan ir prez. Bush. Laiškuose pažymi, kad jie didžiuojasi, jog JAV nepripažįsta Pabaltijo įjungimo į Sovietų Sąjungą. Prime-pabaltiečių išsilaisvinimo pastangas, skatina prezidentus, kad Gorbačioviui primintų Lietuvos, Latvijos ir Estijos laisvę ir reikalautų, susilaikyti nuo priespaudos prieš laisvės siekėjus disidentus; skatina prezidentus susitikti su pabaltiečių atstovais.

Baltųjų Rūmų prielankumas lietuviams

Amerikos Lietuvių Tarybai iš Švedijos Haikki H. Tann atsiuntė atspaudų laikraščio "Russkaja mysl", kuriame puslapis paskirtas lietuviams. Jame įdėtos net penkios nuotraukos iš Lietuvos. Keturios iš jų vaizduoja lietuvių demonstracijas Vilniuje, siekiant laisvės, plevėsuojant lietuviškomis trispalvėmis. Vienoje nuotraukoje matosi, kaip daugybė lietuvių tiesia rankas, norėdami gauti pagrindžio spaudos numerius.

Viename straipsnyje ryškinama, kaip lietuviai demonstruoja prieš komunizmo įvykdytas žudynes. H. Tenn parašęs straipsnį apie Ribbentropo-Molotovo pakta, iškelia to susitarimo neteisingumus ir pažymi, kad JAV D. Britanija, Kanada, Ispanija, Šveicarija ir eilė kitų valstybių nepripažįsta teisėtu Lietuvos, Latvijos, Estijos inkorporavimo į Sovietų Sąjungą, ką Maskva padarė pasinaudodama Hitlerio priitarimu.

TARYBŲ SAJUNGOS SU JAV TARYBOS SUTARTYJE— IRĄSYTA IR LIETUVOS

"AZOTO" CHEMIJOS GAMYBA

Maskvoje pasirašyta sutartis dėl bendros Tarybų Sąjungos ir JAV įmonės "Sovinter-invest" įkūrimo. Šios įmonės veikloje dalyvaus ir Lietuvos Jonavos "Azoto" gamybinis susivienijimas.

Kokią konkrečią naudą turės "Azoto" susivienijimas, dalyvaudamas bendros įmonės veikloje? Eltos korespondentui Virgaudui Gudui atsako "Sovinterinvest" direktorių tarybos narys, "Azoto" generalinis direktorius Bronislovas Lubys:

Lietuvos įstojimas į bendrą įmonę — tai dalyvavimas biznio reikaluose, priėjimas prie pasaulinių mokslo ir technikos laimėjimų, bendros produkcijos su "Sovinterinvest" narėmis gamyba. Į "Sovinterinvest" biudžetą Lietuvos susivienijimas įnešė pusę milijono rublių, ir dabar procento nuo įdėto kapitalo iš "Azotui" kasmet 12,6. Tai jau bus valiuta, už kurią mes galėsime pirkti šiuolaikinius įrengimus, diegti pasaulinį lygį atitinkančios produkcijos gamybos technologijas. Planuojamos šios bendro darbo kryptys — ekologiškai švari trąšų gamyba, biopreparatai gyvuliams ir net... kosmetika.

"Azote" bus įkurtas "Sovinterinvest" įmonės centras, per kurį komercinius ryšius su užsieniu galės užmegzti ir kitos Lietuvos Respublikos įmonės. Tam bus įdiegtos pačios naujausios telekomunikacijos ir dauginimo priemonės, "telefaksas".

Žmogaus teisių deklaracijos sukaktis

1988 gruodžio 9 d. ALT atstovas Washington, D. C., dr. J. Genys dalyvavo Valstybės departamente, kur buvo speciali programa paminėti 40 metų sukaktį kai buvo pasirašyta Universalioji Žmogaus Teisių Deklaracija. Po oficialios dalies buvo priėmimas Benjamin Franklin salėje, kur dalyvavo daug vyriausybės pareigūnų. Šį minėjimą surengė ir lietuviams pakvietimus atsiuntė Hon. A. Shifter ir Hon. R. Williamson, Valstybės Departamento sekretoriaus asistentai Žmogaus Teisių ir Tarptautinių Organizacijų Reikalams.

Ieškomi prisiminimai (nuotraukos, dokumentai) apie prof. dr. Petrą Šalčių ir rašytoją Antaniną Gustaitę-Šalčiuvienę. Prašo autoriai Lietuvoje. Netrukus "Minties" leidykla išleis prof. P. Šalčiaus tris tomus: "Kooperacija", "Lietuvos Žemės ūkio Draugijos" ir "Lietuvos Liaudies ūkis". Tarpininkauja SLA narys veikėjas A. Šalčius, 1 Allen Lane, Great Neck, N. Y. Tel. 515 487-1587.

PRAKTISKI ŽMONĖS DOVANOJA ILGAMETES DOVANAS, O SLA NARYS [ARBA IR NE NARYS] PADOVANOJA DOVANĄ, KURIOS GAVĖJAS GERADARĮ PRISIMENA VISĄ AMŽIŲ, ISTIKINA, KAD DOVANOTOJAS BUVO KUONUOŠIRDŽIAUSIAS, NA, IR PRAKTIS-KIAUSIAS! TOJI DOVANA, YPAČ JAUNESNĖS KARTOS. JAU-NUOĖLIAMS PRIEŠ ŠVENTES, [ARBA BET KOKIOS SUKAKTIES PROGA] TAI DOVANA — ĮRAŠYMAS Į SUSIVIENIJIMĄ LIETUVIŲ AMERIKOJE TOKIA DOVANA, TAI AMŽINAI!

Tėvynė, 1988 m. gruodžio-December